

Ще 374 провадження з початку вторгнення РФ розпочали за фактами злочинів проти основ національної безпеки, з них 138 – з січня до вересня 2023 року. Справи порушили за статтями:

- дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109);
- посягання на територіальну цілісність України (ст. 110) та фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (110-2);
- державна зрада (ст. 111), колабораційна діяльність (ст. 111-1), пособництво державі-агресору (ст. 111-2),
- диверсія (ст. 113), шпигунство (ст. 114-2) [2].

Таким чином, для підвищення ефективності координаційної діяльності насамперед вважаємо за необхідне врегулювати питання координації діяльності державних органів боротьби зі злочинністю. Наявність самостійного закону, що регулює координацію діяльності правоохоронних органів щодо попередження злочинів прокуратурою, дозволило б забезпечити об'єднання зусиль у боротьбі зі злочинністю не на відомчому рівні, а на державній основі, у межах, визначених законом. У цьому випадку координація діяльності правоохоронних органів, що здійснюється органами прокуратури, стане складовою загальної координації дій органів законодавчої та виконавчої влади у боротьбі зі злочинністю на окупованих територіях [3].

Отже, із формуванням і динамікою явища злочинності закономірно формувався та розвивався «інститут» профілактики злочинів як об'єктивна відповідь на таке соціально негативне явище. На різних етапах переродження криміногенної ситуації відповідно змінювалися погляди щодо можливого запобігання злочинній поведінці та заходи, що застосовувалися з метою зниження рівня злочинності. Профілактика злочинності не повинна зводитися до вирішення соціальних завдань лише правоохоронними органами. Це складова частина соціальної політики держави, профілактика правопорушень має бути пріоритетною для держави, чому сприятимуть ефективні психологічні та правові умови профілактики правопорушень у сучасному соціумі, а також своєчасне внесення змін до системи профілактичних заходів.

1. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-p#n7>.

2. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія. Харків : Право, 2023. 252 с.

3. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посібник. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2019. 120 с.

УДК 343.91-055.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/597-599

Дмитро ЛИСЕНКО

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
превентивної діяльності

Наталія Вероніка БАЧИНСЬКА

старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного виховання
та спорту, доцент,

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ЖІНОЧІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Жінки в організованій злочинності в Україні не є новим явищем. Проте, останнім часом спостерігається зростання їхньої участі в цьому виді злочинної діяльності. Згідно з даними правоохоронних органів жінки займають різні посади в організованих злочинних

групах – від виконавчих до керівництва.

Одна з причин, що пояснює зростання участі жінок в організованій злочинності, – це економічні складнощі, з якими зіткнулися багато жінок в Україні. Багато жінок виявляють бажання заробити більше грошей та забезпечити свої сім'ї, а для цього вони обирають злочинну діяльність як вигідний шлях. Жінки в організованій злочинності займаються різноманітними видами злочинної діяльності, такими як торгівля наркотиками, розбій, шахрайство, контрабанда тощо. Вони можуть виконувати роль кур'єра, сховати зброю або зламати безпекову систему [1].

Важливо зазначити, що жінки в організованій злочинності часто стають жертвами насильства, психологічного тиску та експлуатації з боку чоловіків-злочинців, які використовують їхню вразливість та становище в цій сфері. Для боротьби з участю жінок в організованій злочинності необхідно проводити соціально-економічні програми та політики, що сприяють підвищенню рівня зайнятості жінок та забезпеченню їхнього доходу, що дозволить уникнути залучення до злочинної діяльності. Також важливо забезпечити жінкам доступ до освіти та професійної підготовки, що дозволить їм знайти роботу та забезпечити свою родину легальним шляхом. Потрібно також змінити стереотипні уявлення про жінок у суспільстві, щоб забезпечити їм рівні можливості в соціально-економічній сфері та уникнути стигматизації, що може призвести до подальшої ізоляції та залучення до злочинної діяльності. Крім того, правоохоронні органи повинні зосередити увагу на розслідуванні злочинів, в яких жінки беруть участь, а також забезпечити захист жінок-свідків та співробітниць, що беруть участь в розслідуванні кримінальних справ.

Також важливо звернути увагу на проблему насильства щодо жінок, яка є однією з основних причин їх залучення до злочинної діяльності. Необхідно забезпечити захист жінок від насильства та доступ до психологічної підтримки та консультацій, щоб допомогти їм пережити травматичний досвід та уникнути подальшого залучення до злочинної діяльності [2].

Крім того, необхідно зосередити увагу на розвитку соціально-економічного середовища в Україні, що забезпечує рівні можливості для всіх громадян, включаючи жінок. Це може здійснюватися через розвиток малого та середнього бізнесу, підтримку жіночих ініціатив та проєктів, а також зменшення рівня корупції та боротьбу з незаконними практиками у бізнесі.

Отже, уникнення залучення жінок до організованої злочинної діяльності потребує комплексного підходу, що включає захист жінок від насильства, забезпечення їм рівних можливостей у соціально-економічній сфері, зміну стереотипів та боротьбу з корупцією та іншими формами незаконної діяльності. Тільки спільними зусиллями громадськості, уряду та правоохоронних органів можна досягти значного зниження рівня залучення жінок до організованої злочинної діяльності в Україні.

Також важливим аспектом є забезпечення рівноправності жінок та чоловіків в правоохоронних органах. Україна розпочала реформування правоохоронних органів, але все ще потрібні додаткові зусилля для забезпечення більшої присутності жінок у поліції, прокуратурі та суді. Це може здійснюватися через створення спеціальних програм та квот на залучення жінок до цих професій.

Нарешті, важливим аспектом є освіта та підвищення свідомості громадськості щодо проблеми залучення жінок до організованої злочинної діяльності. Необхідно проводити освітні кампанії, семінари та тренінги, в яких зосереджувати увагу на ризиках та наслідках залучення жінок до злочинної діяльності. Також необхідно розвивати медіапростір, щоб зменшити стереотипи та образи, що сприяють залученню жінок до злочинної діяльності.

Жінки в організованій злочинності є серйозною проблемою в Україні, яка потребує комплексного підходу та організації заходів: від захисту жінок від насильства до розвитку соціально-економічного середовища та підвищення свідомості громадськості стосовно проблеми, – що сприятимуть зниженню ризику залучення жінок до організованої злочинної діяльності та забезпеченню рівноправності в правоохоронних органах.

Крім того, важливо забезпечувати жінкам право на захист та справедливий судовий процес, особливо у випадках, коли вони стають свідками або жертвами злочинної діяльності. На сьогодні в Україні існують спеціальні механізми захисту прав жінок, такі як національна гаряча лінія для жертв насильства, програма «Жінки в політиці» тощо.

Отже, жінки в організованій злочинності є складною проблемою, яка вимагає комплексного підходу та співпраці різних структур, включаючи правоохоронні органи, громадські організації та владні структури. Це потребує не тільки законодавчих та практичних заходів, але й зміни свідомості суспільства та стереотипів, що сприяють

залученню жінок до злочинної діяльності. Тільки так можна забезпечити рівноправність та безпеку жінок у суспільстві.

1. Гаргат-Українчук О. М. Криміналогічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2014. Вип. 25. С. 189–191. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9372/1/Кримінологічна%20характеристика%20жіночої%20озлочинності.pdf>.

2. Гапека Т. В. Перспективи протидії жіночій злочинності в Україні. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2011. Вип. 3 (11). С. 195–199. URL : <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2011/3/38.pdf>.

УДК 343.412

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/599-601

Аліна ЛУКОМСЬКА

слухач магістратури ННІ права
та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції

Василь БЕРЕЗНЯК

завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

ПОРУШЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ JUS COGENS: АНАЛІЗ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ

В міжнародному праві концепція «злочинів проти людяності» як у понятійному, так і в змістовному розумінні знаходить своє відображення у Преамбулі II Гаазької конвенції про закони і звичаї сухопутної війни 1899 р. та IV Конвенції 1907 р. Вищезазначені документи містять у собі загальновідоме «застереження Мартенса», яке вказує на «laws of humanity».

Варто наголосити на тому, що під впливом гуманістичних цінностей різних культур на систему цінностей міжнародної спільноти норми міжнародного права розвивалися, тому з'явилися деякі заборони на певну кримінально-протиправну діяльність, у тому числі знайшли своє відображення такі поняття, як: «геноцид», «злочини проти людяності» та «воєнні злочини». Тобто порушення норм jus cogens призводить до jus cogens crime.

«Jus cogens crime» – це злочин, який вважається настільки тяжким і серйозним, що порушує фундаментальні принципи міжнародного права і не підлягає звичайним нормам або виняткам, які можуть бути застосовані до інших видів злочинів. Це включає такі серйозні порушення, як геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та рабство. Ці злочини підпадають під універсальну юрисдикцію, що означає, що будь-яка країна може притягнути до відповідальності осіб, які вчинили їх, незалежно від місця їх скоєння або громадянства. Концепція «jus cogens crime» базується на ідеї непорушних норм міжнародного права, які мають вищий статус порівняно з іншими нормами. Основна ідея полягає в тому, що деякі злочини вважаються настільки серйозними і обурливими, що порушують самі основи міжнародного співтовариства і прав людини. Забезпечення непорушності принципу «jus cogens» має кілька важливих причин:

1. Захист прав людини: цей принцип визнає найбільш фундаментальні принципи прав людини, такі як заборона геноциду, рабства, злочинів проти людяності. Забезпечення їх непорушності є необхідним для забезпечення захисту прав людини та гідного життя для всіх;

2. Стабільність міжнародного правопорядку: jus cogens встановлює основні правила, які лежать в основі міжнародного правопорядку. Порушення цих принципів може призвести до порушень міжнародного миру та безпеки;

3. Запобігання безкарності: забезпечення непорушності принципу «jus cogens» допомагає уникнути безкарності за найважливішими і серйозними злочинами. Це сприяє